

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Tertium

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

Quis sit turpior, vtrum incontinenens iræ, vel incontinenens concupiscentiæ? 4

urn:nbn:de:hbz:466:1-38803

i deo Philosophus dicit in septimo Ethicorum *, quod magis intemperatum vituperamus : quia non concupiscens, vel quietè, id est remissè concupiscens persequitur delectationes. Quid enim faceret, si adesset concupiscentia iuuenilis?

c. 8. circa
med. &
c. 7. ante
med. 10. 5

ARTIC. IV.

Vtrum incontinens ira sit peior quàm incontinens concupiscentia?

Ad quartum sic proceditur. Videtur, quod incontinens ira sit peior quàm incontinens concupiscentia. Quanto enim difficilius est resistere passioni, tanto incontinentia videtur esse leuior. Vnde Philosophus dicit in septimo Ethicorum *, Non enim si quis à fortibus & super excellentibus delectationibus vincitur, vel tristitij, est admirabile, sed condonabile. Sed sicut Heraclitus dixit, difficilius est pugnare contra concupiscentiam, quàm contra iram. Ergo leuior est incontinentia concupiscentiæ, quàm incontinentia iræ.

7. 51
inf. 9. 158
2. 4. con.
et 3. d. 26
9. 1. ar. 2.
con. &
ver 9. 25
ar. 2. cor.
& 7. eth.
10. 6. in
princ.

¶ 2 Præterea, Si passio propter suam vehementiam totaliter auferat iudicium rationis, omninò excusatur aliquis à peccato; sicut patet in eo qui incidit ex passione in furiam. Sed plus remanet de iudicio rationis in eo, qui est incontinens iræ, quàm in eo qui est incontinens concupiscentiæ; iratus enim aliquantulum audit rationem, non autem concupiscens, ut patet per Philosophum in septimo Ethicorum *. Ergo incontinens ira est peior, quàm incontinens concupiscentia.

c. 6. circa
prin 10. 5

¶ 3 Præterea, Tanto aliquod peccatum est grauius, quanto est periculosius. Sed incontinentia iræ videtur esse periculosior: quia perducit hominem ad maius peccatum, scilicet ad homicidium, quod est grauius peccatum, quàm adulterium, ad quod perducit incontinentia concupiscentiæ. Ergo incontinentia iræ est grauior quàm incontinentia concupiscentiæ.

SED contra est, quod Philosophus dicit in septimo Ethicorum *, quod minus turpis est inconti-

c. 6. 10. 5.

nentia iræ, quàm incontinentia concupiscentiæ.
 RESPONDEO dicendum, quòd peccatum incontinentiæ potest considerari dupliciter. Vno modo, ex parte passionis, ex qua ratio superatur. Et sic incontinentia concupiscentiæ turpior est, quàm incontinentia iræ: quia motus concupiscentiæ habet maiorem inordinationem quàm motus iræ. Et hoc propter quatuor, quæ Philof. tangit in 7. Ethic. Primo quidem, quia motus iræ participat aliquantulum rationem, quantum scilicet iratus tendit ad vindicandum iniuriam sibi factam: quod aliquantulum ratio dicitur, sed non perfecte, quia non intendit debitum modum vindicæ. Sed motus concupiscentiæ totaliter est secundum sensum, & nullo modo secundum rationem. Secundo, quia motus iræ magis consequitur corporis complexionem propter velocitatem motus cholerae, quæ tendit ad iram. Unde magis est in promptu, quòd ille qui est secundum complexionem corporis dispositus ad irascendum, irascatur, quàm quòd ille qui est dispositus ad concupiscendum, concupiscat. Unde etiam frequentius ex iracundis nascuntur iracundi, quàm ex concupiscentibus concupiscentes. Quod autem provenit ex naturali corporis dispositione, reputatur magis venia dignum. Tertio, quia ira quærit manifeste operari: sed concupiscentia quærit latebras, & dolere subintrat. Quarto, quia concupiscentia delectatione operatur: sed iratus quasi quadam tristitia præcedente coactus. Alio modo potest considerari peccatum incontinentiæ, quantum ad malum, in quod quis incidit à ratione discedens. Et sic incontinentia iræ est ut plurimum grauior, quia ducit in ea quæ perniciosa ad proximi nocumentum.

Ad primum ergo dicendum, quòd difficultas est assidue pugnare contra delectationem, quàm contra iram: quia concupiscentia est magis continua. Sed ad horam difficilius est resistere iræ propter eius impetum.

Ad secundum dicendum, quòd concupiscentia dicitur esse

esse sine ratione: non quia totaliter auferat iudicium rationis, sed quia in nullo procedit secundum iudicium rationis. Et ex hoc est turpior.

Ad tertium dicendum, quod ratio illa procedit ex parte eorum, in qua incontinens deducitur.

QVÆST. CLVII.

De clementia & mansuetudine, in quatuor articulos diuisa.

Postea considerandum est de Clementia, & Mansuetudine, & vitijs oppositis.

- ¶ Circa ipsas autem virtutes queruntur quatuor.
- ¶ Primo, utrum clementia & mansuetudo sint idem?
- ¶ Secundo, utrum vtraque earum sit virtus?
- ¶ Tertio, utrum vtraque earum sit pars temperatiæ?
- ¶ Quarto, de comparatione earum ad alias virtutes.

ARTIC. I.

Utrum clementia & mansuetudo sint penitus idem? 762

Ad primum sic proceditur. Videtur, quod clementia & mansuetudo sint penitus idem. Mansuetudo enim est moderatiua irarum, vt Philosophus dicit in 4. Ethic. Ira autem est appetitus vindictæ. Cùm ergo clementia sit lenitas superioris aduersus inferiorem in constituendis pœnis, vt Seneca dicit in secundo de Clemētia; ¶ per pœnas autem sit vindicta: videtur quod clementia & mansuetudo sint idem.

¶ 2 Præterea, Tullius dicit in 2. Rhet. quod clementia est virtus, per quam animus temere concitatus in odium alicuius, benignitate retinetur: & sic videtur quod clementia sit moderatiua odij. Sed odium vt Aug. ¶ dicit, causatur ab ira; circa quam est mansuetudo & clementia. Ergo videtur quod mansuetudo & clementia sint idem.

¶ 3 Præterea, Idem vitium non contrariatur diuersis virtutibus. Sed idem vitium opponitur mansuetudini & clementiæ, scilicet crudelitas. Ergo videtur quod mansuetudo & clementia sint penitus idem.

SED

inf. ar. 4.
ad 3. Et
3. dif. 33.
q. 3. a. 2.
q. 1. ad 2
* l. 4. c. 5.
20. 5.
† l. 1. c. 3.
cir. prin.
l. 2. de in-
uentione
in sol. 3.
ante fi. li.
† In ter-
tia regis-
la quæ in
cipit, an-
te oīa fr-
tres h. a.
rissi. d. 1.